

FORMAREA SPECIALIȘTILOR ÎN PROFESII SPECIFICE OCROTIRII PATRIMONIULUI CULTURAL NAȚIONAL

Elena PRODAN

Centrul de Perfecționare a Personalului din Cultură și Artă, de Pregătire Postliceală și Postuniversitară (București, Calea Dorobanților 99A, sector 1, cod 71223) organizează programe de formare și inițiere și programe de dezvoltare profesională (specializare) - în temeiul Ordinului Ministrului Culturii nr.111 / 03,04,1995 - pentru următoarele categorii de personal din instituțiile publice de cultură și artă: muzeografi, conservatori, restauratori, investigatori, bibliotecari, referenți.

1. Muzeografii cu atribuții în dezvoltarea, cercetarea și valorificarea științifică a patrimoniului cultural național, recent încadrați, cu excepția absolvenților de învățământ superior (de stat și particulare - acreditate de Ministerul Învățământului) de profil, sunt cuprinși în primii trei de ani de la angajare, în programul de formare și inițiere profesională: "Bazele muzeologiei". Programul se desfășoară pe parcursul a doi ani consecutivi și cuprinde două convocări (300 ore) consacrate asimilării cunoștințelor de bază în domeniul muzeografiei fără de care nu poate fi concepută o activitate în domeniu, fundamentată științific și, o convocare finală pentru susținerea examenului de diplomă (atestare) cu durata de o săptămână (40 ore). Tematica lucrărilor de diplomă este la alegerea candidatului. Examenul de diplomă constă în colocvii teoretice, pe baza programei analitice și a bibliografiei de specialitate (probă - scris și oral) și susținerea lucrării de diplomă.

Muzeografii atestați prin Centrul de Perfecționare și muzeografii - absolvenți ai instituțiilor de învățământ superior de profil sunt cuprinși în programul de perfecționare, dezvoltare profesională, programe ce se desfășoară printr-o convocare cu durata de o lună la un interval de 4 ani.

2. Conservarea și restaurarea bunurilor istorice, artistice, științifice, tehnice, de istorie naturală se efectuează de către personal cu pregătire corespunzătoare, capabil să rezolve, pe baze științifice, numeroasele probleme de ordin tehnic sau artistic pe care le ridică starea patrimoniului.

Pentru personalul cu atribuții în domeniul conservării - restaurării patrimoniului cultural național se consideră ca indispensabilă exercitării profesiei următoarele cerințe de bază:

- cunoștințe corespunzătoare de chimie, fizică, etiopatologie, paleotehnologie, tehnologia restaurării, bazele conservării științifice, istoria artelor și a genurilor de profil;
- aptitudini (îndemănare, acuitate vizuală, simțul culorii);
- calități psihice specifice : răbdare, atenție, putere de concentrare, calm, simțul observației, discernământ, autodisciplină, spirit critic și obiectivitate.

Personalul necesar desfășurării activităților de conservare și restaurare este angajat pe bază de concurs ce cuprinde următoarele probe:

- proba de aptitudini (executarea unui desen tehnic / artistic, copierea / modelarea unei lucrări sau a unei părți dintr-o lucrare -pictură, sculptură, grafică, obiect de muzeu);

- proba de cunoștințe care constă dintr-un examen (scris și oral) la fizică, chimie și biologie, de nivel liceal - pentru conservatorii și restauratorii cu studii medii, de nivel universitar - pentru restauratorii și conservatorii cu studii superioare și pentru specialiști în investigații fizico-chimice și biologice.

Candidații pentru ocuparea posturilor pentru care sunt necesare studii superioare de artă (restaurare pictură în ulei, pictură în tempera, pictură murală, sculptură, sculptură policromă, grafică artistică, textile cu valoare artistică și istorică - tapiserii, goblenuri, costume, steguri, etc.) susțin și un examen (scris și oral) la Istoria Artelor.

Personalul cu atribuții în domeniul conservării și restaurării patrimoniului cultural național, este cuprins, în primii trei ani de la angajare, în programe de formare profesională, diferențiat pentru cele două categorii - conservatori și restauratori, după cum urmează:

a) conservatorii vor parcurge programul: “Bazele conservării științifice” cu durata de 2 ani și care cuprinde: 2 convocări de pregătire teoretică -cu durata de o lună pe an, în scopul asimilării cunoștințelor de bază- și, un stagiu de pregătire practică, cu durata de 2 săptămâni într-o instituție muzeală din rețeaua națională.

Programul “Bazele conservării științifice” se desfășoară pe baza programei analitice elaborate de specialiștii Centrului de Perfecționare în colaborare cu specialiștii instituțiilor publice de cultură și artă.

Programul cuprinde: expuneri, dezbateri, mese rotunde, seminarii, interviuri, demonstrații practice, și se realizează de către experții - consultanți ai Centrului de Perfecționare și specialiști în domeniu din țară și străinătate, din instituțiile publice de cultură și artă precum și din institutele de cercetări.

O importanță deosebită va fi acordată de către conservatorul în formare studiului individual pe baza programei analitice și a bibliografiei de curs.

Programul de formare profesională se finalizează cu examenul de diplomă prin care conservatorul este abilitat pentru exercitarea profesiei și constă în - colocvii pe probleme de fizică, chimie, biologie aplicată, etiopatologie, paleotehnologie, bazele conservării științifice, bazele muzeologiei, noțiuni de istoria artei, de informatică în cultură, de tehnici de investigare, fotografiere, restaurare. Rezultatele se notează cu note de la 1 la 10, o notă mai mică de 7 atrăgând după sine reluarea examenului - acceptată numai o singură dată.

- Proba practică constă în demonstrarea însușirii utilizării aparaturii de investigare a parametrilor microclimatici (umiditate relativă și temperatură) și a interpretării analitice a diagramelor de înregistrare pentru spații de depozitare sau expunere a patrimoniului cultural național.

- Susținerea unei lucrări a cărei temă este la alegerea candidatului, cu referire la problemele de conservare (etiopatologie, profilaxie, tratament sau organizarea spațiilor destinate depozitării și preservării patrimoniului) specifice instituției publice (muzeu sau bibliotecă) în care urmează să-și desfășoare activitatea în calitate de conservator.

b) Restauratorii, angajați prin concurs (cu limita maximă de vârstă - 35 de ani) vor parcurge programul “Bazele restaurării științifice” program ce se desfășoară pe baza

programei analitice elaborată de Centrul de Perfecționare în colaborare cu specialiștii în domeniu și care cuprinde următoarele module :

“Bazele muzeologiei”, “ Bazele conservării științifice”, “Istoria Artei”, “Tehnici de investigare”, ”Tehnici de fotografiere”, “Noțiuni de Informatică”, “Bazele restaurării științifice”.

Programul de pregătire teoretică și practică (durata de 1200 - 1500 ore) se realizează diferențiat pentru restaurarea următoarelor categorii de bunuri: metale; ceramică; sticlă; porțelan; piele; os; fildeș; corn; material suport de text și imagine; legătură carte veche, rară; textile; lemn; mobilier; pictură în ulei; pictură în tempera; pictură murală; grafică artistică; sculptură; sculptură policromă; piatră; monumente de arhitectură populară; obiective în aer liber; specimene de istorie naturală.

Programul de pregătire teoretică cuprinde trei convocări cu durata de o lună fiecare.

Programul de pregătire practică, în raport de complexitatea proceselor specifice fiecărui gen de restaurare, este stabilit a se desfășura după cum urmează:

- 18 luni - ceramică, piatră, sticlă, porțelan, faianță, obiective în aer liber, specimene de istorie naturală;

- 24 luni - metale, textile, lemn, mobilier, sculptură, corp carte, legătură carte;

- 30 luni - grafică artistică;

- 36 luni - pictură în ulei, pictură în tempera, pictură murală, sculptură policromă.

Transmiterea și însușirea cunoștințelor practice se desfășoară în spații de lucru amenajate funcțional cu concursul specialiștilor laboratoarelor de restaurare.

Anual, restauratorii aflați în programul de pregătire teoretică și practică, susțin o probă de control pentru determinarea nivelului de cunoaștere și de însușire a deprinderilor practice.

Programul de formare profesională a restauratorului se finalizează cu examenul de diplomă prin care acesta este abilitat pentru exercitarea profesiei de restaurator.

Examenul cuprinde două faze: pretestare și atestare propriu-zisă.

Colocviile la disciplinele: tehnologia restaurării, bazele conservării științifice, fizică, biologie și chimie aplicată- fiecare probă se notează separat și este eliminatorie dacă nota nu este minimum 7 - pot fi susținute în prima sau a doua fază a examenului de diplomă, cu excepția categoriilor de restauratori: pictură în ulei, pictură în tempera, pictură murală, sculptură policromă, grafică artistică, categorii pentru care susținerea colocviilor este obligatorie în faza de pretestare.

În faza de pretestare se vor prezenta lucrări de restaurare pentru unul sau mai multe obiecte, situație în care dosarul de restaurare va conține: descrierea istorică, artistică, morfologică, investigațiile fizico-chimice și biologice, diagnosticul și propunerile de restaurare. În aceasta etapă a examenului de diplomă se pune accentul pe motivația obținerii de restaurare, urmărindu-se astfel, pe lângă gradul de cunoaștere a problemelor și capacitatea de discernământ, esențială pentru efectuarea unor restaurări științifice fundamentate.

În faza de atestare propriu.zisă, restauratorii în formare prezintă lucrările restaurate cu dosarele de restaurare aferente completate.

După parcurgerea programului de formare profesioanlă, etapă încheiată o dată cu

obținerea diplomei, restauratorii, deși lucrează independent, ei beneficiază de asistență de specialitate.

În domeniul restaurării patrimoniului cultural național și al conservării acestuia, programele de dezvoltare profesională (specializare) se desfășoară la intervale de patru ani.

Instituția noastră este interesată în:

a) realizarea de programe comune cu participarea specialiștilor în domeniu din laboratoare de profil din străinătate prin susținerea de expuneri, participarea la mese rotunde, sesiuni de comunicări științifice, interviuri;

b) specializarea personalului instituției cu atribuții în formarea și dezvoltarea profesională a restauratorilor și conservatorilor în institute de învățământ de profil din străinătate;

c) obținerea de material documentar de specialitate de la instituții de profil cu tradiție în pregătirea restauratorilor și conservatorilor;

d) efectuarea de stagii de scurtă durată - pentru informare și documentare;

e) pentru restauratorii abilitați prin atestare în exercitarea profesiei considerăm utilă parcurgerea de către aceștia a unor programe de specializare - stagii de pregătire teoretică și practică cu durate cuprinse între 6 și 12 luni în laboratoare de profil din străinătate;

f) pentru conservatorii atestați considerăm utile schimburi de material documentar, schimburi de experiență, participări la sesiuni de comunicări internaționale.

Condițiile concrete de realizare a schimbului de informații, de experiență, a stagiilor de specializare, vor fi stipulate în protocolul de colaborare cu diverși parteneri străini, protocol al cărui conținut depășește competențele instituției noastre.

NOTĂ:

Cei cu eventuale certificate de absolvire a unor programe în străinătate în domeniul restaurării - conservării bunurilor de patrimoniu nu pot fi absolviți de parcurgerea programelor organizate de Centrul de Perfecționare și susținerea examenului de diplomă (atestare).